

SUBKULTÚRA: skupina ľudí v rámci širšej spoločnosti, ktorá sa vyčleňuje z tejto väčšinovej society iným súborom noriem, hodnôt, vzorcov konania a životným štýlom. Členovia subkultúr spravidla majú vlastné poznávacie znaky, či slang. Dôležitým znakom každej subkultúry je viditeľné vyčlenenie sa proti dominantnej kultúre.

Uniformita v subkultúrach

Vychádzajúc z toho, že hoci sa subkultúry ako také snažia vymedzovať proti mainstreamovej kultúre, musia členovia každej subkultúry spíňať isté znaky, aby sa za jej členov mohli označovať, automaticky mi vyvstáva otázka, či tento fakt nerobí z odporcov masovej kultúry a konformity jedincov rovnako konformných, ako to, proti čomu bojujú?

Základnou myšlienkou a hnacou silou alternatívnych subkultúr (aspoň tak, ako ich vnímam ja) je nespokojnosť s väčšinou a snaha vymedziť sa voči nej – inými názormi a postojmi, navonok prezentovanými inou módou, estetickými a čiastočne aj kultúrnymi hodnotami, čo dáva možnosť stretávať ľudí s rovnakými alebo aspoň podobnými ideami. Z vlastných skúseností mám ale pocit, že toto akosi funguje iba v teoretickej rovine, alebo len v momente, kým je niečo nové, čerstvé a nemalo šancu to byť ešte „zaškatuľkované“, lebo akonáhle nejaká alternatíva dostane definíciu, vznikajú pravidlá a stráca sa autenticita postojov – ľudia sa, namiesto toho, aby boli sami sebou a do subkultúry zapadli prirodzene, pretvarujú len aby splnili akési zásady a pravidlá. Sami predstavitelia prvej vlny britského punku v 70. rokoch povedali, že keď sa do toho koncom dekády opreli média, stal sa z toho celého akurát veľký vtip, ktorému sa oni snažili vyhnúť. To, čo bolo prirodzeným vývojom sa stalo mediálnym cirkusom a novou najzaujímavejšou vecou, ku ktorej chcel každý patriť. V podstate to isté, čo sa 10 rokov neskôr stalo gothickej subkultúre – umelci, na ktorých sa celá subkultúra obracia ako na jej zakladateľov a ikony, sa odmietajú s ňou asociovať, označujú ju za vtip, či jej príslušníkov za klaunov.

V náväznosti na toto môžem poznamenať, že v poslednej dobe sledujem, prevažne v internetových vodách, kde sa s členmi subkultúr stretávam častejšie, ale aj z osobnej skúsenosti, trend akejsi „elity“ – pravidiel, ktoré človek musí spíňať, aby sa mohol k subkultúre hlásiť a ľudí, ktorí rozhodujú, či ich daný adept spíňa. Áno, je samozrejmé, že títo ľudia sa snažia vymedziť proti mainstreamu a navodiť pocit spolunáležitosti – sme to „my“, ale týmto podľa mňa idú proti základnému stavebnému kameňu alternatívy – originalite. A to je prakticky absurdné – akonáhle vznikne súbor pravidiel – „musíš podporovať toto a počúvať to a to a to. A to už určite nie, to nie je pravé!“ – zaniká alternatíva a daná skupina, či subkultúra sa stane rovnako konformnou ako tí, proti ktorým údajne bojujú. Ďalšou kapitolou je obmedzovanie členov subkultúr len na veci spojené s ňou – ak počúvate aj inú hudbu, budú sa na vás pozeráť ako na blázna, ktorý zradil ducha subkultúry. Členovia subkultúr sa stávajú slepými voči všetkému mimo toho ich vyhradeného priestoru – čo vedie k totálnej uniformite a vykrádaniu samých seba. A najsmutnejšie na tom je ak takíto ľudia bojujú za toleranciu voči sebe, ale sami šikanujú a urážajú všetkých, ktorí si „dovoliili“ s nimi nesúhlasiť.

Ďalší veľký problém pre alternatívu nie je vnútorný, ale z vonka. Masové módné vlny, ktoré „zaťahujú“ prvky alternatívnej módy do mainstreamových vôd a vo väčšine prípadov ľudia, ktorí potom tieto veci nosia, sa neunúvajú zistiť si, čo tieto symbolizujú. Inými slovami, ťažko sa dá v dnešnej dobe akosi vizuálne vymedziť proti ostatným skupinám.

A keď hovorím o obchodoch, dostávam sa k špeciálnym „alternatívnym“ obchodom, ktoré síce navonok podporujú scénu, ale keď sa nad tým človek hlbšie zamyslí – také isté oblečenie, aké si človek kludne dokáže vyrobiť sám, sa predáva za niekoľkonásobne vyššiu cenu. A kde je potom ten duch „odporu voči konzumu“?

Paradoxom zostáva, že samotné subkultúry sa spätne obracajú k umeleckým individualitám, ktoré si neželajú byť asociované s nejakým uniformným následovníctvom (ako nevyhnutne po určitom čase subkultúry sú), častokrát sú tieto individuality spätne označované za zakladateľov – napríklad takzvaný „protopunk“ (umelci ako napr. Velvet Underground, Suicide, či Iggy and The Stooges) čo je súhrnné označenie umelcov, ktorí majú spoločné akurát to, že ich nasledujúca punková generácia označila za svoje vplyvy.

Vzhľadom na veci, ktoré som uviedla vyššie si myslím, že ak niekto chce byť skutočne alternatívny a jedinečný, to najlepšie, čo môže pre seba spraviť je zostať sám sebou. Samozrejme, každý z nás je ovplyvňovaný ostatnými, pozitívne i negatívne, takže vplyvy sa dajú preberať nielen z (alternatívnych) subkultúr, ale i z mainstreamovej spoločnosti, ale človek by mal každopádne poznať históriu svojich vplyvov, aby sa mu nestalo, že bude hrdo nosiť na krku pentagram a netušiť nič o jeho význame. Pre mňa osobne sú najväčšími vplyvmi práve spomínané individuality – tí, ktorí sa neboja nezaradiť sa do davu a mať svoju hlavu, lebo to je v tomto svete pomerne vzácna vlastnosť.

ZDROJE:

Kolektív autorů, Velký sociologický slovník, Praha: Karolinum Praha, 1997

HEDBIGE, Dick, Subkultura a styl, Praha : Dauphin, 2012